

Till

Regeringen
Klimat- och näringslivsdepartementet
via *Bergsstaten*

Stockholm den 6 november 2024

Överklagande

Klagande

Vilhelmina Mineral AB (org. nr 556832-3876), Brahegatan 29, 114 37 Stockholm

Ombud

Advokaten Olof Hasselberg och biträdande juristen Erik Andersson, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Olof Palmes gata 23, 111 22 Stockholm, tel: 08-662 79 40, e-post: olof.hasselberg@froberg-lundholm.se respektive erik.andersson@froberg-lundholm.se

Överklagat avgörande

Bergsstatens beslut den 17 oktober 2024 i ärende med dnr BS 22-907-2011

Saken

Ansökan om bearbetningskoncession enligt minerallagen (1991:45) för området Levi K nr 1 i Vilhelmina kommun

1 Yrkande

Vilhelmina Mineral AB (nedan *Vilhelmina Mineral* eller *Bolaget*) yrkar att regeringen, med ändring av Bergsstatens beslut, upphäver det villkor som föreskriver att samebyn under april månad varje år ska ha möjlighet att stoppa hela eller delar av verksamheten när renskötsel bedrivs i området (nedan *villkoret*).

2 Skäl för ändring

2.1 En tillräcklig begränsning föreligger redan

Enligt 4 kap. 5 § minerallagen ska en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen eller enskild rätt eller som behövs för att naturtillgångarna ska utforskas och tillvaratas på ett ändamålsenligt sätt. Syftet med villkoren är att mineraltillgången ska kunna tillvaratas på ett rationellt sätt samtidigt som motstående intressen ges ett tillfredsställande skydd (jfr Delin, Minerallagen med kontinentalsockellagen, 1996, kommentaren till 4 kap. 5 § minerallagen).

Bergmästaren har i sitt beslut inte angett några självständiga skäl till varför koncessionen förenats med villkoret. Bergmästaren har endast hänvisat till att den inte funnit skäl att frångå bedömningen som Länsstyrelsen i Västerbottens län (nedan *länsstyrelsen*) gjort i ärendet och kring behovet av villkor. I yttrande från den 23 augusti 2024 (dnr 1734-2019) motiverar länsstyrelsen behovet av villkoret med att det främst är i april månad som gruvverksamheten, vissa år, kan vara i konflikt med rennäringens intressen i området. Länsstyrelsen har vidare angett att det, vissa år, är nödvändigt för renskötarna att ha renarna i området runt Stekenjokk i hela eller delar av april för att andra områden inte går att nyttja.

Bolaget bestrider inte att det rör sig om ett område av betydelse för rennäringen och att rennäringen har riksintresseanspråk på området. Detta är också bakgrunden till att Bolaget har medgett säsongsvis underjordsbrytning, där brytning bara ska få äga rum från och med november till och med april. Detta innebär mycket långtgående restriktioner av gruvverksamheten och kommer redan i sig att påverka möjligheten att bedriva en funktionell gruvverksamhet. Som Bolaget har påtalat i yttrande till Bergsstaten den 5 september 2024 (nedan *septemberyttrandet*) är det samtidigt restriktioner som innebär att mycket stor hänsyn tas till rennäringens intresset i området och som säkrar en möjlighet till samexistens mellan riksintressena mineral och rennäring. De skäl som Bolaget för fram i septemberyttrandet kvarstår. Omfattande fältobservationer har även genomförts som sammanfattningsvis visar att påverkan på rennäringen kommer att bli liten och att det är mycket ovanligt att renar finns i området under april månad, se Bolagets skrivelse till länsstyrelsen den 16 maj 2024.

Villkoret innebär en inskränkning av möjligheten att tillvarata naturresursen för att tillgodose påstådda behov för rennäringen. Vid denna bedömning, som i stor utsträckning handlar om att väga de två riksintressena emot varandra enligt 3 kap. 10 § miljöbalken, ska de motstridiga intressena hanteras. Av förarbetena till naturresurslagen framgår att en samhällsekonomisk bedömning bör göras av vilken åtgärd som är att föredra. Den samhällsekonomiska värderingen måste göras bl.a. med utgångspunkt i målen för den ekonomiska politiken. Det innebär att effekterna på sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten måste tillmätas stor betydelse (prop. 1985/86:3 s. 152). Den planerade gruvan kommer att ha en stor betydelse för

sysselsättningen i området och den lokala ekonomin. Det bör också understrykas att koppar är utpekad som en strategisk råvara enligt EU:s förordning om kritiska råvaror (den s.k. Critical Raw Materials Act)¹, vilket måste beaktas vid den samhällsekonomiska bedömningen.

Som har framhållits i praxis innebär den ordning som gäller i koncessionsärenden, med en inledande prövning av om koncession kan beviljas och en därpå följande tillståndsprövning enligt miljöbalken, att en viss osäkerhet kan komma att prägla den först nämnda prövningen och därmed också den intresseavvägning som ska ske enligt 3 kap. 10 § miljöbalken (se HFD 2014 not. 65 och Högsta förvaltningsdomstolens avgörande 2024-06-25 i mål nr. 3893-22). En viss osäkerhet avseende risken för påverkan på rennäringsen måste alltså tolereras inom ramen för den nu aktuella prövningen. Av det skälet är det inte lämpligt att föreskriva ett villkor som innebär en sådan inskränkning av möjligheten att bedriva gruvverksamheten som villkoret skulle innebära redan i detta skede, eftersom det är först vid den efterföljande tillståndsprövningen enligt miljöbalken som det kommer att vara möjligt att med större säkerhet bedöma omfattningen av verksamhetens påverkan på rennäringsen. Om det finns behov av ett sådant villkor kan det föreskrivas vid den efterföljande prövningen enligt miljöbalken. Om det däremot skulle visa sig saknas behov av ett sådant villkor är det inte möjligt att i det senare skedet upphäva villkoret om det föreskrivs redan i bearbetningskoncessionen. Redan av detta skäl bör villkoret upphävas.

2.2 Villkoret är otydligt utformat

Samebyns rätt enligt villkoret att stoppa hela eller delar av verksamheten är inte förutsättningslös. Samebyn har endast sådan rätt *när renskötsel bedrivs i området*. Varken begreppen *renskötsel*, *bedrivs* eller *området* är närmare definierade i beslutet. Bolaget menar att den rimliga tolkning av villkoret är att samebyns rätt att stoppa hela eller delar av verksamheten är begränsad till endast de fall när samebyns renar stadigvarande befinner sig i det koordinatutsatta området för bearbetningskoncessionen Levi K nr 1.

Även om Bolaget anser att detta är den enda rimliga tolkningen ser Bolaget samtidigt att villkoret är så pass diffust utformat att det är mer sannolikt än osannolikt att samebyn kan komma att göra en annan tolkning. Det är också oklart om det räcker med att en medlem i samebyn anger att dennes renar kommer att befinna sig i närområdet för att villkoret ska aktiveras, eller om villkorets fullgörande förutsätter att ordförande i samebyn anger att samebyn enligt villkoret begär att verksamheten ska stoppas. Detta bäddar för tillämpningssvårigheter för tillsynsmyndigheten och innebär stora osäkerheter avseende villkorets innebörd. Liksom det vid villkorsskrivning i tillstånd som beviljas med stöd av miljöbalken ställs krav på att villkoren måste vara så precist utformade att det ska vara möjligt att med tillräcklig säkerhet kunna bedöma

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 av den 11 april 2024 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020.

villkorens omfattning och innebörd, bör motsvarande krav kunna ställas på villkor i en bearbetningskoncession. Som villkoret är utformat är det inte möjligt att bedöma hur det ska kunna tillämpas. Oklarheterna i villkoret ökar även riskerna i projektet och osäkerheten för Bolaget kring vilken verksamhet som kommer att kunna bedrivas under april månad.

Som en allmän utgångspunkt för all villkorsskrivning gäller att tillståndshavaren ska ha rättsliga och faktiska förutsättningar att klara de krav som villkoret innebär. Som bergmästaren har formulerat det aktuella villkoret ges samebyn en rätt att *stoppa* hela eller delar av verksamheten. Det framgår emellertid inte hur snabbt verksamheten ska avbrytas. En pågående gruvverksamhet kan inte stängas ned omedelbart när ett sådant krav framställs. Pågående arbetsmoment måste avslutas och beroende på hur långt uppehållet kommer att vara, kommer en sådan nedstängning att ta olika lång tid. Som exempel kan nämnas svårigheten att avbryta verksamheten om det har förberetts eller nyligen genomförts en sprängning. I en sådan situation finns säkerhetsaspekter som gör att verksamheten inte kan upphöra. På samma sätt kan ett flertal andra arbetsmoment behöva genomföras innan verksamheten kan upphöra att bedrivas. Det är oklart hur detta förhåller sig till kraven i villkoret. Även av detta skäl bör villkoret upphävas.

2.3 Villkoret får långtgående konsekvenser

Såsom Bolaget angett i septemberyttrandet innebär villkoret i sig att gruvverksamheten sannolikt kommer behöva vara stängd under hela april månad varje år, då en pågående gruvbrytning innebär risk för betydande merkostnader vid en abrupt stängning genom aktivering av villkoret. I realiteten innebär bergmästarens beslut därmed att gruvverksamhet endast beviljats för perioden från och med november till och med mars.

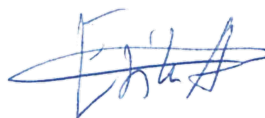
Att föreskriva villkor som ökar risken för att gruvverksamhet överhuvudtaget inte kommer till stånd är inte att jobba för att möjliggöra den gröna omställningen. Bolaget måste ges förutsättningar att klara av de krav som villkorsskrivningarna innebär. Ett villkor som i detta fall innebär att Bolaget står med risk att överhuvudtaget inte kunna nyttja tillståndet innebär att Bolaget inte har rättsliga och faktiska förutsättningar att klara kraven som villkoret innebär. Rennäringsintresset har därutöver redan genom övriga villkor och åtaganden getts ett tillfredsställande skydd. Villkoret ska också av dessa skäl upphävas.

Vilhelmina Mineral AB, genom

Olof Hasselberg
(enligt fullmakt)

Erik Andersson
(enligt fullmakt)